

A H I T E L

célkitűzéseinek helyességét minden vonalon igazolta a Vásárhelyi Találkozó. Örömmel és bizakodással adunk itt helyet a magyar sajtó rokonszenvvel és bizakodással teli sorainak. A Vásárhelyi Találkozó és a Hitel céljukban találkoztak: a fiatal magyarság önmagába vetett hitét küldetéssé akarjuk öntudatosítani s hitelt szerezni mély gyökerű igaz hitének.

1. KELETI UJSÁG, 1937 OKTÓBER 6. Most, hogy az összejövetel véget ért és a Vásárhelyi Találkozó mérlegét kell felállítanunk, örömmel kell megállapítanunk, hogy bár aggodalmainkat sok tekintetben igazolva látjuk, mégis a konkluzió sok, a romániai magyar fiatalság megfontoltságát, fegyelmezettségét, erős nemzeti érzését és a kisebbségi kérdések iránti érdeklődés és a segítniakarás felelősségét bizonyító tanulságokhoz vezetett. Éppen ezért első megnyilatkozásunk az öröm és szeretet hangja.

2. MAGYAR LAPOK, 1937 OKTÓBER 7. ... akik részt vettek ezen a találkozón, azokat kivétel nélkül lenyűgözte és magával ragadta a pillanatok nagyszerűsége és emelkedett hangulata s talán még sokáig nem tudják tárgyilagosan megítélni és pontosan lemérni az események jelentőségét... A felelősségteljes munkát, a munka nagyságát és komolyságát az jellemzi talán leginkább, hogy egyetlen határozati javaslaton kívül, amit a gyűlés egyhangulag elfogadott, valamennyi határozati javaslatot átdolgozták vagy módosították. Erkölcsi és szellemi erők, idegfeeszítő, lázas mérközése volt ez a munka... Nincs benne forradalmiság, de nincs benne zavarosság sem. Olyan egyöntetű még stílusbeli megfogalmazásban is, mintha egy ember alkotta volna. A bajban, úgy látszik, egyik lettünk. Egy test és egy lélek. (*Béltoky László.*)

3. FÜGGETLEN UJSÁG, 1937 OKTÓBER 9. Ha már most felszabadítjuk magunkat a három napos tanácskozások meghatározó és nem egyszer drámai hatásai alól, ha a magyar realizmus és kisebbségi, öröknek látszó hétköznapok szemszögéből szemléljük a Találkozót, tekinthetjük-e egyébként, mint pompás és példamutató laboratóriumi kísérletnek? ... Ha meg lehetett csinálni kicsiben, hogy a magyar társadalom minden osztálya egy gondolatközösségben olvadjon fel, ha erőt lehetett mutatni a többség felé úgy, hogy a román sajtó mégis kiolvashatta a békés történelmi együttműködéshez szükséges lojalitás őszinte jelenlétét, miért ne lehetne megcsinálni nagyban is? (*Ligeti Ernő.*)

4. BRASSÓI LAPOK, 1937. OKTÓBER 10. ...nem történt itt semmi váratlan meglepetés, hanem csak a fogalmak tisztázása után annak a józan és szükséges középútnak a kialakítása, amelyen az eddig is jórészen csak képzelt ellentétek kiegyenlíthettek. Ez a mi munkásságunk és

„baloldalunk“ nemcsak, hogy nem szándékozott eldobni magától a nemzeti alapot, hanem a mai körülmények között a nemzeti-népi jogokért való harcot első helyre állította az emberi jogokért folytatott küzdelmében. (*Kacsó Sándor.*)

5. PRÁGAI MAGYAR HIRLAP, 1937 OKTÓBER 10. A Vásárhelyi Találkozón először jelent meg a szolidaritás jegyében összehozott fiatal erdélyi népközösség... Nem egy párt és nem egy világnézet exponensei szövetkeztek, hanem különböző vélemények és világnézetek élcsapatai. Illúzió volna azt gondolni, hogy a kisebbségi társadalomban nincs annyi szín és árnyalat, mint bármely nagy társadalomban. De a kisebbségi társadalom, éppen kicsinységénél fogva, nem engedheti meg a fényűzést, hogy az árnyalatok életre halálra gyűlöljék egymást s a megmaradás érdekében valami felsőbb szempontot kell találni, mely elsimítja és feloldja az ellentéteket. ... Erdélyben a HITEL folyóirat mozgalma érlelte meg az állapotokat Vásárhely számára: az ellentéteket elsimítani akaró, a kultúra tiszta eszközeivel kristályosító, az apró munkát és a „világmérce“ kikapcsolását kívánó, a közvetlen feladatokat hirdető, demokráciát, realizmust propagáló értelmiség szélsőségektől irtózó nyugodt és határozott fóruma. (*Szvatkó Pál.*)

6. NEMZETI UJSÁG. 1937 OKTÓBER 13. ... A franciák coordination spirituelnek hívják a maguk nemzeti életének egy csodálatos vonását, amelyről jól tudják, hogy ebben a kikristályosodott formában egyedül náluk található meg. És pedig az, hogy akár válságos pillanatokban, akár hosszú folyamatot képező, de döntő jelentőségű dolgokban: osztályok, érdekcsoportok, sőt egymástól egészen ellentétes égtájak felé eső társadalmi világnézetek is minden kényszerítő erő, diktatúra, sőt akár meghatározott előkészítés nélkül egységes fogalmak és egységes gondolatok szerint tudnak összedolgozni, gondolkozásukat és tevékenységüket egyedül a nemzeti élet alapvető érdekeinek pusztán konkrétumaira korlátozva. Ha jól tudjuk, ez a coordination spirituel kifejezés elő sem fordult a vásárhelyi találkozók megbeszéléseinek során, mégis, ami itt kialakult, az tulajdonképpen ennek programja, sőt annak máris megvalósulása. (*Ijjas Antal.*)

7. MAGYAR ÚT, 1937 OKTÓBER 14. ... új volt az, hogy amíg az előtte álló nemzedék csak a magyarság politikai irányításában törekedett centralizmusra, addig az októberi ifjak ezen túlmenően hitvallást tettek amellett, hogy a nemzeti egység érdekében elengedhetetlen szükségesség úgy a kulturális, mint a gazdasági életnek is egységes, egész országra kiterjedő központi irányítása is. Új volt, hogy amíg az idősebb nemzedéknek azért nem sikerült a magyar munkásságot megszervezni, mert csak hirdette, hogy tárt karokkal várja a munkásságot, de sohasem indult el a fizikai munkát végző tömegek felé, addig az októberi ifjak a magyar munkásságot a nemzeti munka dinamójává tették. Ha csak ezt az egy újat hozta volna az októberi értekezlet, már azért is elismerés illetné őket. (*Pusztai-Popovits József.*)

8. MAGYARORSZÁG, 1937 OKTÓBER 14. ... A Marosvásárhelyen három napig tartott kongresszusra a legellentétebb világnézeti irányok és társadalmi rétegek képviselői gyűltek egybe – : papok és baloldali szociológusok, grófok és munkások, polgárok és kisiparosok. Azt hitték, bábeli eszmézavar fog uralkodni a gyülekezésben s kiderült, hogy megszületett a magyar nemzeti egység Erdélyben... Ennek a gyönyörű erdélyi magyar egységnek meglesz-e a méltó hatása a honi fiatalság életében? Vagy vállalják a felelősséget a további széttöredezésért? (*Féja Géza.*)

9. PESTER LLOYD, 1937 OKTÓBER 15. Történelmi gyűlés volt? Nemcsak mi fogtuk fel, mint ilyent, de az összes résztvevők tudták ezt, mindenki, aki tudatában volt a gyűlés és határozatai felelősségteljes voltának. Tamási Áron, a Vásárhelyi Találkozó elnöke, megnyitó beszédében teljesen nyíltan tárta fel a helyzetet... A marosvásárhelyi száznyolcvanhat összesen kilenc határozatot hozott. Határozatai a magyar kisebbség életének összességét fogják át és minden vonatkozásban vezérfonalul szolgálnak az ifjúság jövőbeli egyéni és kollektív tevékenységében. Mindezek a javaslatok és még sok más e kérdéseket a magyar periferiáról a magyar élet központjába vetítik be... Erdély magyarsága erre a minden kört és ágat felölelő nyilatkozatra méltán lehet büszke.

10. PÁSZTORTÚZ, 1937. OKTÓBER 15. Erkölcsei tökéletes és nevelői feladatok. E két dologban látom a Vásárhelyi Találkozó legfőbb értékét és útmutatásait. E tőkét megbecsülni és a feladatok betöltéséből részt kérni s vállalni, ez volna méltó válasza társadalmunknak a Vásárhelyi Találkozó hívó szavára. Elvárhatja és megérdemli ezt a viszonzást az a száznyolcvanhat ifjú kisebbségi magyar, kiknek hite győzelmeskedett korunk hitetlensége felett. (*Kemény János.*)

11. IFJÚ ERDÉLY, 1937 OKTÓBER HÓ. ... S hogy ezt a réteget érdemes volt közös találkozóra összehívni a különböző posztokról, azt nem ifjúságuk, hanem hitvallási komolysággal megnyilvánult felelősségérzetük és az előadások nagy részéből s a határozati javaslatok mindenikéből kiviláglott felkészültségük indokolja. (*Juhász István.*)

12. MAGYAR KISEBBSÉG, 1937 OKTÓBER 16. A legörömteljesebb tanulságok egyike az, hogy a Vásárhelyi Találkozó ifjúsága úgy szellemi felkészültségével, mint gyakorlati érzékével, de öntudatos, alkotóképes kisebbségi célkitűzéseivel is bebizonyította, hogy megérett arra, hogy a Magyar Pártban, ott, ahol még ezt el nem nyerte volna, mindenütt megkapja helyét a vezető és irányító munkában is... Ha vannak a történelemben mély és bennük lévő teremtő erőnél fogva mélységesen megrázó, multak hazugságait temető és jövőket építő pillanatok, ha vannak órák, amelyekben népek semmisülhetnek meg, vagy szülehetnek újjá, úgy a Vásárhelyi Találkozó órái és pillanatai ilyenek voltak. (*Becsky István.*)

13. BUDAPESTI HIRLAP, 1936 OKTÓBER 17. A találkozóznak megértő visszhangja van mindenütt és remélni lehet, hogy a hazatért résztvevői úgy, amint vállalták, folytatják a megkezdett munkát: a megállapított elvi alapokon a konkrét feladatokat megoldó cselekvést, amiből kibontakozhatik a teljes és szilárd magyar egység. És akkor, ha legközelebb újra összeül a Marosvásárhelyi Találkozó, talán elmondhatja költő vezetője, a szikláról leszállott hegyimadár: saját erőnkől sikerült megjavítani az idők járását. Ahhoz azonban, hogy így legyen, „hősi munka” szükséges. Ez a hősi munka pedig azt igényli, amit Széchenyi István már kimondott: „mindenki úgy dolgozzék, mintha rajta fordulna meg az egész nemzet előrehaladása”. (*Bertalan István.*)

14. ELLENZÉK, 1937 OKTÓBER 31. A Vásárhelyi Találkozó már magában véve örvendetes tény volt: kollektive cselekvésképpé tette az ifjúságot és megépítette a közös erkölcsi és nemzeti alapot minden divatozó világnézetért lelkesülő csoportjának. Ami hullámszó és nyomában támadt, szintén örvendetes, mert fölriasztja széles területen a lemondást és érdektelenséget, új tüzet varázsol a kisebbségi életküzdelembe, hozzájárul az eszmék tisztázásához, érleli az idöket.

15. ERDÉLYI HELIKON, 1937. NOVEMBER 1. Kiderült az, hogy ha a politikai világnézetek nem érdekszövetségek menedékei, hanem csak más-más színű tüzei az önzetlenül égő léleknek, kialakíthatnak olyan eszmei alapot, amelyen közösen indulhatnak el a munkára... Nem volt meglepő az a lélekből s nem külső parancsból eredő fegyelem és türelem, amely a véleményeket egyeztetette, s amely megalkothatta a találkozó férfiasan szép „hitvallás”-át... Ehhez a Hitvalláshoz mindig elzárándokolhat a jövőben is a bárhol és bármikor élő ifjú lélek, a magyar ifjúság számára pedig átléphetetlen példakép. (*Kovács László.*)

16. MAGYAR SZEMLE, 1937 NOVEMBER HÓ Ketségtelen, hogy a Találkozó eszmei téren alig hozott újat. A határozattá emelt gondolatokat már régen felvetették, az eszméket is régen hirdették Erdélyben, fiatalok és öregek egyaránt. De a Találkozó jelentősége – úgy vélem túlzás nélkül mondhatjuk, hogy példátlan és mérhetetlen jelentősége – abban áll, hogy ezeket az eszméket és gondolatokat nyílt sisakkal folytatott vita után hittel tudta elfogadni katolikus és protestáns, jobb- és baloldali, párthú és ellenzéki, mágnás és proletár, munkaadó és munkás. Amit elfogadtak, az pedig legmélyebb értelmében és lényegében azonos azzal, amit a Tavaszai Parlament és a balatonszántódi értekezlet elfogadott: nemzeti és népi demokrácia, nagyobb szociális igazság, béke a szomszéd és testvérnépek felé. Ugy vélem, hogy a Vásárhelyi Találkozón lélekből ott volt az egyetemes magyar ifjúság.

(*Zathureczky Gyula.*)

AHITEL

e számát a nyár hevében, de nem a nyár ellankadtságában küldjük szét olvasóinknak: az erdélyi élet ebben a közügyek számára máskor alélt időszakban is izzik és forr, sorsát kémleli és sorsát tükrözi. A külpolitikai tanácskozások és találkozások eredményeképpen előtérbe kerülő dunamedencei kérdések távlatában mindaz, amit első számunkban – meglehetősen viszhangtalanul – a határköről és a „második kör“ kezdetéről írtunk, napról-napra világosabbá, égetőbb problémává, megoldandó kérdéssé kezd válni. Helyzetünk azonban nemcsak a külpolitika függvénye: az erdélyi magyarság szempontjából minden külpolitikai változás csak abban az esetben értékesíthető, ha ezzel párhuzamosan a belső életváltás folyamata is megindul: a népi erőtartalékokat a gazdasági, kulturális és politikai életben hatékony, sőt kizárólagos tényezőkké kell emelni.

A közélet nemrég lezajlott mozgalmas napjaiban, gyűlések és közgyűlések idején, azonban keveset, sőt mitsem hall erről a várakozó. Fölülemelkedve az érdekkörökön, újból hangsúlyozzuk: a belső megújulás, a népi feladatok látása nem elméleti játszószer, hanem kegyetlenül valóságos szükséglet. Nem népi szervezet tehát az, amelynek vezérkara lanyhán elsíklík a maga körébe eső élettényező, gazdasági, kulturális vagy politikai-erőtartalékok időszerű átszervezésének feladata mellett. Nem hivatkozunk példákra, bár példát bőségesen találnánk. S bizonyos mértékben reménytelen is volna a felsorolás, mert akiknek kezében van a lehetőség, azok – Szekfű Gyula egész könyvet szánt annak elemzésére, hogy miért van ez így? – képtelenek erre az életlátásra. Donkizsoti harc volna tehát e neobarokk szellemiség ellen akárcsak fel is szólalni. A feladatok komolyabb munkára szólítanak: a már minden területen kialakult időszerű nézeteket egységes tervvé szerkeszteni s ezt az új nemzedék átütő gazdasági, közművelődési és politikai programjává tenni. Ebben a H I T E L új küldetést lát maga előtt.

A H I T E L SZERKESZTŐI.

A kiadó közleménye!

Folyóiratunk mult számának elfogadása az előfizetői kötelezettség vállalását jelentette. Kérjük éppen ezért mindazokat az olvasóinkat, akik a kézhez kapott számot vissza nem küldötték s eleddig előfizetői kötelezettségüknek eleget nem tettek, hogy előfizetési díjukat a mellékelt postai utalvány felhasználásával mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Különösképpen kérjük azoktól, akik – elég számosan – a mult évi előfizetési díjjal is hátrálékban vannak. Mivel tavalyi évfolyamunkból csak néhány példány áll rendelkezésünkre, azokkal a hátrálékos előfizetőinkkel, akik hátrálékukat rendezni nem kívánják, tudatjuk, hogy amennyiben a Hítel 1936. évi számaít vissza-küldik, úgy hátrálékukat természetesen kiegyenlítettnek tekintjük.

A Hítel előfizetési díja az 1937. évre: belföldön 150 lej.

(Egyes szám ára 40 lej.)

Magyarországon 7 Pengő, Csehszlovákiában 25 Kc.

Dr. Parádi Kálmán a néptáplálkozásról szóló tanulmányában rávilágított a tejnek a gyermekek étrendjében betöltött rendkívüli fontosságára. E tanulmány egyik adata megdöbbenően mutatott rá Bikal község gyermekeinek e szempontból való elhanyagoltságára. Szerkesztőségünk ezeknek az adatoknak hatása alatt elhatározta, hogy olvasói támogatásával tehenet vásárol a bikali iskolás gyermekek számára.

Az úgy támogatóinak szives tudomására hozzuk, hogy az iskolai év bezáródása folytán akciónkat a jövő iskolai év kezdetén valósítjuk meg, amikor is részletes beszámolót fogunk közölni.